הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות יא.

אמר רבא אף אנן נמי תנינא גדול וקטן. יש פפרים דגרסי תנינא וקושיא היא זו: **והלכתא** ברגיא. בכא לימלך מוקמי ליה שמורים לפדותו בשה שוה שלשה זוזים [ז] רגיל הכא [ח]אבל בעצמו אפילו בפטרוזא בת דנקא ואם אין לו שה לפדותו [ט] פודה בשויו ואפי' בשלקי וכל פריק ליה מבדק על פדיון פטר חמור ולא בשעת נתינה לכהן דמעידנא דאפרשיה דכרסויה לכהן קאי כדאמר לקמן כשמעתין (:) [י] ושה בין מכבשים בין מעזים בין זכר בין נקבה בין גדול בין קטן [כ] כדתנן במתניתין: [כא]**הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי.** לא דמי לתולה משלו על חבירו לאיכעיא לן פרק אין המודר (נדרים דף ל:) אם נריך דעת האדם כמיב בם אחם לדעמכם אף שיאמכם ונעניע מה אחם לדעמכם אל אבל הכא לא כמיב בעניים [כב]: **וגונב** מבית האיש ולא מבית הקדש.

פרק מרובה (נ"ק דף סב:)

[כג]מיתא הך דרשא [כד] דקתמר מרעהו ולא מהקדש נפקא ופירש אים לא מיומר דגזבר נמי מקרי אים ולא משמעא [כה] כלל מאים [כו]למעוטי דבכל דבר שהוא לשון זכר שיך לשון אים ואשה[כז] על נקבה כמו (שמות כו) אשה אל אחותה[כח] והא דאמרינן הכא מבית האים ולא מבית הקדש כדנפקא מרעהו ומשום דהא קלא וגונב מייבי בתשלומין מיימי לה[כט]: **שהיו** לו [לד] עשרה ספק [פטרי] חמורים מפריש עשרה שיין ומעשרן והן שלו. לפר"ת דמפרש לעיל [ל]בה[לא]פודה ומחזר אפילו פעמים הרבה אספיקות קלי קשה למה לי עשרה שיין בשה אחד סגי אבל לפיומא הקונטרס [לב] דאיכא מבית האיש ולא מבית הקדש [לג] ולא מיומר אם כן נמנו לכהן ומחזר ולקמן ניחא ומיהו לפירושו נמי קשה [לד] הא דלקמן ישראל שהיו לו י' פטרי חמורין ולאין בחוך ביתו שנפלו לו מבית אבי אמו אבי אמו ישראל מפרש עליהן עשרה כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל שהיו לו טבלים [לה] ממורחין בחוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מעשרן והן שלו וצריכא דאי אשמועינן קמייתא משום דקא [לו] מפריש וקאי אבל הכא [לז] מתנות [לח] שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין אימא לא ואי אשמועינן הכא דאפשר לעשורי מיניה וביה דהא מנח אבל התם כיון דשה מעלמא בעי אתויי [לט] ומפריש וקאי אימא לא צריכא אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורחין

בהשג יד כתיב אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים וכמה אמר רב יוסף אפי' [מ] פטרוזא בר דנקא אף אנן נמי תנינא גדול וקטן פשיטא מהו דתימא כולי האי לא אי נמי פטרוזא לא קמ"ל רבי יהודה נשיאה הוה ליה פטר חמור שדריה לקמיה דרבי טרפון אמר ליה כמה בעינא למיתב לכהן אמר ליה הרי אמרו [מא]עין יפה בסלע עין רעה בשקל בינונית ברגיא אמר רבא הלכתא ברגיא וכמה תלתא זוזי רגיל הכא ורגיל הכא קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא כאן בבא לימלך כאן בעושה מעצמו אמר רבי יצחק אמר ריש לקיש [מב]מי שיש לו פטר חמור ואין לו שה לפדותו פודהו בשויו למאן אילימא לרבי יהודה הא אמר הקפידה עליו תורה בשה אלא לרבי שמעון רב אחא מתני הכי רבינא קשיא ליה [מג]רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה וסתם לן תנא כרבי יהודה ואת אמרת הלכה כרבי שמעון אלא אפי' תימא רבי יהודה [מד] לא יהא חמור מן ההקדש ולא אמרה תורה בשה להחמיר עליו אלא להקל עליו [מה] רב [מו] נחמן בריה דרב יוסף [מז]פריק ליה בשילקי בשויו אמר רב שיזבי אמר רב הונא [מח]הפודה פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי איבעיא להו פדיונו [מט] לפודה או דלמא [נ]פדיונו לבעלים אליבא דר"ש לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה ממונא דבעלים הוא כי תיבעי אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן [נא] הכסף [נב] וקם לו או דלמא כיון [נג] דקני להו [נד] בביני ובינו לא דמי להקדש אר"ג ת"ש יהונגב פטר חמור של חבירו משלם תשלומי כפל לבעלים ואע"פ שאין לו עכשיו יש לו לאחר מכאן מני אילימא ר"ש אמאי אין לו עכשיו אלא פשיטא רבי יהודה ואי ס"ד להקדש מדמינן ליה [נב] וגונב מבית האיש אמר רחמנא [נג]ולא מבית הקדש [נד] ותו לא מידי: [נה] אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה [כו']: ת"ר כיצד אמרו נכנס לדיר להתעשר אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן שהרי שנינו [נה] הלקוח ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה אלא בישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מסייע ליה לר"נ דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [נו] ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל [נז]שהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאין בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ישראל שהיו לו טבלים [נח] ממורחין בחוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל מעשרן והן שלו וצריכא דאי אשמועינן קמייתא משום דקא [נט] מפריש וקאי אבל הכא [ס] מתנות [סא] שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיין אימא לא ואי אשמועינן הכא דאפשר לעשורי מיניה וביה דהא מנח אבל התם כיון דשה מעלמא בעי אתויי [סב] ומפריש וקאי אימא לא צריכא אמר רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא הלוקח טבלים ממורחין

[סג]עשה זה מהן [סד] [סה]הלכה המורים היה צריך להפרש עליהן שיין להפקיע קדושה שחלה עליהן בבית ישראל ולאחר שיין ונוטל השיין לעצמו שהרי כהן הוא ואין צריך לחזר אחר כהן [סו] הכי נמי עושה ישראל זה היוצאו דדמי כמי שהוציאו כהן השיין: ממומרמין

והא דנקיט עשרה רבותא קאמר לן כלומר שיש בהן כדי מעשר בפני עצמן מפריש עליהן עשרה שיין כיון דשל ישראל הוו מעיקרא והשתא נמי באו ליד ישראל והן שלו הואיל ומחמת כהן באו לו: טבלים ממורחים. שעשרון כדי וגנמרה מלאכתן למעשר: מעשרן. משום דשל ישראל הוו ובכיאו הן לכהן הרי הן כשל ישראל אילימא לרבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה ורבי שמעון דתנן באו לו הן שלו הרומות ומחמת כהן באו לו הן שלו הואיל ומחמת (ישראל) [כהן] בא לו הן שלו הדמים שיכול למרכון התרומות לכהן והמעשרות ללוי והדמים יהיו שלו: וצריכא למימרינהו לתרוייהו. דאי אשמעינן הך קמיתא אמאי מעשרן והן שלו משום דקא מופרש וקאי כלומר כיון דשלא ממין עצמן הן פודין הפטר חמור אלא במין אחר בשיין כמו הני שיין דעלוקן כאילו היו מופרשין שהפרישן אבי אמו כהן והויי שלו ורישו ישראל זה מתנו משום הכי הוי שלו: אבל הכא. נבי טבלים ממורחין כיון דמיניה וביה בעי לספרש מעשר אימא מתנות ומעשרות שלא הורמו (שהורמו) כמי [שלא הורמו] דמיין כשהיו ברשות כהן אלא אימא השתא צריך לעשורינהו ולמיהבינהו לכהן קמ"ל מעשרן והן שלו: ואי אשמעינן הכא. בטבלים משום הכי מעשרן והן שלו משום דאפשר לעשורינהו מיניה וביה ודמי כאילו היו מופרשין משעה שנטרחו והא מרח מעשרותיו מצינן דרש הטבלים והמעשרות מאבי אמו כהן הלכך מעשר והן שלו שיכול למכור המעשרות והדמים שלו. אבל התם בפטרי חמורים כיון דשה בעלמא בעי אתויי אתויי אחר וחד ולאו מיניה וביה יכול לפדותן לא אמרינן דדמו השיין כמופרשין וקימין עד שהיו של כהן אלא השתא צריך לאפרושינהו ולמיהבינהו לכהן

מסורת הש"ס

כשגג יד כתיב. האומר ערכי עלי ואין לו כדי ערך כתיב ביה (ויקרא כז) על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן וכתיב בתריה וכל ערכך וגו' (ג) דאי נמי ליים ליה שוה שקל לא יעריכנו הכהן פחות משקל: **הלכה כדברי חכמים.** דפדיונו בשה כל דהו: **פטרוזא.** שה כחוש: **בר דנקא.** קטן שאינו שוה אלא מעה שהוא שמות דינר: [1] **נמי פגינא.** נמתני' (מ.): **פשיטא.** דאפילו פטרוזא דהא כל שהוא קאמרי רבנן לעיל (י:): **כולי האי.** בר דנקא אי נמי נהי דקטן יכול ליתן [2] אבל פטרוזא שהוא כחוש לא: **רגיל הכא ורגיל הכא.** פחות מסלע ויותר משקל: **קשיא הלכתא אהלכתא.** הכא אמרת הלכתא ברגיא ולעיל אמרת הלכתא כדברי חכמים דאמרי בר דנקא: **בא לימלך.** מה יתן לכהן אמרינן ליה ברגיא: **בעושה מעצמו.** ונותן בר דנקא לא מייפיגן ליה טפי: **האמר.** בשמעתין לעיל (דף ט:) הקפידה תורה עליו בשה ואע"ג דמלינן לעיל בשויו לא קאמרינן מיהו האי מקשה מאי דקלקא [3] דעתך מעיקרא נקט: **רבינא קשיא ליה.** אמאי מוקמת למימרא דרש לקש כרבי שמעון הא קיימא לן דרבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה ובפרק מי שהוציאוהו (דף מו:) וסתם לן תנא דמתניתין כרבי יהודה דאסר לפטר חמור בהנאה דקתני [ע.] מפרים טלה לאפקועיה לאיסוריה: **ואם אמרת.** למילתך כר' שמעון: **חמור מן ההקדש.** שפודהו בכסף בשויו: **להחמיר עליו.** שלא יפדהו אלא בשה: **אלא להקל עליו.** לאם פודהו בשה יכול לפדותו בפטרוזא: **בשלקי.** עבשים שלוקות: **ממונא דבעלים הוא.** ולא מצי [4] כהן לזכויי לאי פודה ופדיונו פדוי לבעלים וזה הנים מעותיו על קרן הלבי: **ונפן הכסף.** דכתיב ואם המקדיש יגאל וגו' משמע [5] כל מי שיתן הכסף יהא ההקדש שלו: **או דלמא כיון דקני.** האי פטר חמור לבעלים לאי דניני וכיני דיכול לפדותו בשה [6] אע"ג דכולה לא קני ליה כל זמן שלא פדאו אפ"ה ממונא דידיה הוא: **ואע"פ שאין לו עכשיו.** כלומר שאע"פ שאין לו עכשיו [1] רשות יש לו לאחר זמן שיפדהו הלכך הוי כאילו הוא השתא דידיה: **וגונב מבית האיש אמר רחמנא.** שלם שנים לא מבית הקדש דאין משלומי כפל להקדש: **אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן.** [2] אם נתנו ישראל לכהן שוב אינו נכנס להתעשר לא ביד כהן ולא ביד ישראל ואפילו מזר ישראל ולקחו הימנו או הכהן נתנו לו שהרי שנינו כו': **ספק פטרי חמורים.** כגון שהיה לו עשר חמורות וילדו כולן זכר ונקבה שמפרים עליהן עשרה שיין לאפקועי לאיסוריהו ומעשרן לשיין כשאר בהמות מולין והן שלו והמעשר קרב שלמים והוא אוכלו כדין שאר מעשר בהמה: **ואותו אבי אמו כהן נפלו לו כו'.** [3] לאו מייהין בכדיון דכרשות ישראל גולה: **מפרים עליהן עשרה שיין.** לאפקועי לאיסוריהו: **והן שלו.** דמאי דמיתייב כהן המורישו לעשות מהן

עין משפט נר מצוה

ג) א ב. ג ד מיי' פ"ב מהלכות כמורים הלכה יא יב סמג עשין קמה קמו טוש"ע י"ד סי' שכא סעיף ה:
נא) ה ו מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעי' ז:
נב) ז מיי' פ"ב מהלכות נגיעה הלכה ג:
נג) ח מיי' שם הלכה ח:
נד) ט מיי' פ"ו מהלכות נחלות הלכה י:
נה) י מיי' פ"ב מהלכות נחלות הלכה כג:
נו) כ מיי' שם הלכה כד:

שיטה מקובצת

א) פטרוזא. עיין חוס' מנחות (דף קי"ז ע"ב): ב) רב נחמיה בריה: ג) פדיונו פדוי לפורה א"ר פדיונו פדוי לבעלי: ד) ונתן. (קושקן דף ס"ח ע"ב ומ"ש דף מנו מיחוקן דף קכח ע"ב ונרמות דף מנו מיחוקן דף לא פסחים דף לה כ"מ דף מ עירכין דף לג.): ה) דקני לחקר דבריי ובינו: ו) וגונב. (כ"ק דף סו.): ז) מתיבת אחת עד תיבת ח"ר נמחק: ח) מתנות שהורמו לאו כמי שהורמו דמיין: ט) אחויי מופרש וקאי לא אמרינן צריכא: י) מה"ד אף אנן נמי תנינא: יא) ליתן אפילו בדנקא אבל: יב) דסלקא דעתא מעיקרא: יג) הינה כל ליש: יד) דאם נתנו ישראל לכהן שוב: טו) דראי הייבין חיבת דאי נמחק: טו) מהן והכהן המורישו: יח) זודים דרגיל הכא דרגיל הכא בעושה מעצמו אפילו: יט) לפדותו פודהו בשויו ואפילו בשלקי וכדפריש לה מברך אקב"ש על פדיון: יט) ושה דאמרינן בין: כ) קטן בין חם בין בעל מום כדתנן: כא) בעלים מכולל הס"ד: כב) ר"ישא והך דרשא דקאמר: כג) משתמע. עיין תוס' (כ"ק דף סג ע"א): כד) לו עשרה ספק פטרי חמורים: כה) לעיל דפודה וחזור: כו) הקונטרס דספרש דאינו: כז) קשה מהדיא: כח) שיין ומעשרן והן שלו תימה למה לי תיבת התם נמחק: כט) מני דכיון שמן הדין: ל) וחזר ולקחו כיון דכבה: לא) דאע"ג שכולן פדיון פטר חמור:

רבינו גרשום (המשך)

מי שפודה פטר חמור נמי הוי אלא: אע"ג דאסור בהנאה בהקדש כיון דקנו בעליו להך דביני ביני שיכול לפדות חמור שזה סלע בשה דנקא לא דמי להקדש. דהקדש אין נפדה פחות משויו והך דביני ביני הוי ממונא דבעלים הלכך הוי כולה דבעלים: ואע"ג שאין לו עכשיו לבעליו רשות ליהנות מחמור משלם תשלומי כפל דכתיב על חמור על שה ועל שלמה וגו' ישלם שנים: ואמאי אין לו עכשיו. והא קא שרי ליה ר' שמעון בהנאה קודם פדייה: אלא פשיטא ר' יהודה היא ואי ס"ד להקדש מדמי ליה אמאי משלם תשלומי כפל לבעלים וגונב מבית האיש אמר רחמנא ישלם שנים ולא וגונב מבית הקדש והאי פטר חמור כהקדש דמי וקרנא לישלם ותו לא מידי אלא מדקתני משלם תשלומי כפל לבעלים ש"מ דממונא דבעלים הוא ופדיונו פדוי לבעלים: אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן. כגון שנתנו ישראל שה זה לכהן בפדיון פטור חמור ותזר הכהן ומכרו לישראל או נתנו לו כי האי גוונא אין נכנס לדיר שהרי שנינו הלקוח וכו': אלא בישראל שהיו עשרה ספק פטרי חמורים בתוך ביתו שמפרישים עליהן עשרה שיין ומכניסן לדיר ומעשרן והן שלו. וה"ה דאפי' היה לו ספק פטר אחד או שנים והפרישם עליהן שיין להפקיע ספקן והן שלו שאותן שיין נכנסין עם שאר כבשים לדיר להתעשר.

תורה אור השלם

1. ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אתו וקסף חמשית כסף ערכך עליו והקם לו:
ויקרא כז יט
2. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר והגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים:
שמות כב ו

הגהות הב"ח

(מ) גמ' לו דלמא מיון דקני לה רבינו וכיו: (ב) שם דקא מופרש וקלי: (ג) רש"י ד"ה בהסב וכו' ולא ליה נמי שוה: (ד) ד"ה ממונא וכו' ולא מלי לזכויי ליה האי פודה כל"ל ותיבת כהן נמחק: (ה) ד"ה לו דלמא וכו' כשה כל שהוא אמ"נ דכולה: (ו) ד"ה ואע"פ וכו' עכשיו בו רשות: (ז) ד"ה והן שלו וכו' אחר כהן אחר הכי נמי:

גליון הש"ם

גמ' לא יהא חמור מן ההקדש. ע' מוהרי אבן מגילה כב ע"ב ד"ה אדם מי קדים:

מוסף רש"י

פריק ליה בשילקי בשויו. סעמן עבדים פרים דמי המחמור לכהן (לעיל ס:). ותו לא מידי. מי ליכא לאקשויי מידי (שרובין שם) אלן לנון אחר דכר זה (מובה לד:) אלן לחביב על כך (יבמות לא: ובקדושין כא.) אין לאקשות על דבר זה (עיין כב. סד.) ליכא לעניי מידי (מנחדרין סב.) אין לאקניע כדבר זה (שם סו:). הלקוח. נקח עבדה עלאים שלא מעשרו מן הסזק (נ"ב ק:). עשרה שיין. לאפקועי לאיסוריהו למיסרי לטו בעבודה (נ"ס ד:).

רבינו גרשום

בהשג יד הוא דכתיב כלומר עני שאמר ערך פלוני עלי אם יש לו השג יד ליתן שקל חייב ליתנו לכהן דכתיב על פי אשר תשיג יד הנודר ואם אין לו השג יד ליתן שקל פטור משום שנאמר וכל ערכך יהיה בשקל ולעולם נבי פטר חמור תפדה בכל שהוא: וכמה כל שהוא אפי' פטרוזא בר דנקא אפי' בשה שתות השקל: ה"נ אמר רבא תנינא במשנה גדול וקטן תמים ובעל מום מהו דתימא מהניתן כולי האי בר דנקא לא קאמר אי נמי פטרוזא בכחוש לא קאמר קמ"ל רב יוסף. ר' טרפון כהן הוה: ברגיא. וכמה הוי ברגיא תלתא זוזי והיינו מי' לשון ברגיא דרגיל הכא ורגיל הכא כלומר קרוב לזה וקרוב לזה שני זוזים לא נחסר מסלע אלא זוז ואינו יותר משקל אלא זוז: קשיא הלכתא אהלכתא. דלעיל אוקימנן אפי' בפטרוזא בר דנקא והכא קאמר הלכתא ברגיא: כאן בבא לימלך. כמה יתן אמרינן ליה ברגיא בבא מעצמו אם מרעת עצמו פדאו בדנקא הוי פדוי: אילימא לר' יהודה. דאמר הקפידה עליו התורה בשה וכדסלקא דעתך מעיקרא דבשה אין ולא במירי אחרינא: אלא לר' שמעון. דלא איירי בהקפיד עליו תורה כלל אלמא דסבירא ליה דפודהו נמי בשוויו: רב אחא מתני הכי אלא לר' שמעון רבינא קשי ליה הכי מצי לאוקמה כר' שמעון והא קיי"ל ר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה: ועוד דסתם לן תנא כר' יהודה. דתנן ופטר חמור הפדה בשה מן הכבשים ומן העזי' כר' דבשה דווקא לא מידי אחרינא ואת אמרת הלכה כר' שמעון דמוקמ' לה כר' שמעון: אלא אפי' תימא ר' יהודה. הוא דפדיהו בשוויו משום דלא יהא פדיונו דפטר חמור מפדיון דהקדש דהקדש נפדה בשוויו בכל דבר אף האי נמי. והאי דקאמר הקפידה עליו תורה בשה הכי סבירא ליה דלא אמרה תורה בשה להחמיר עליו כלומר דבשה אין ולא במירי אחרינא. אלא בכל דבר נמי יכול לפדותו בשוויו ולא אמרה בשה אלא להקל עליו דאם רצה לפדותו בשה אפי' אינו שוה אלא דנקא יכול לפדותו דבהכי הקפידה התורה דאם בא לפדותו בסמות משוויו אין יכול לפדותו אלא בשה: איבעיא להו פדיונו פדוי לפודה. כלומר והאי דפודהו בשה יהא הפטר חמור שלו: או דלמא פדיונו פדוי לבעלים. כלומר פדוי הוא הפטר חמור אבל ס"מ הפטר של בעליו יהיה ולא של פודה: להקדש מדמי ליה ורחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו. כלומר כל מי שפודה ההקדש הרי הוא שלו אף

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com